

OBSAH

Jiří Knapík

Editorial

(9–10)

CESTY A NÁVRATY V DĚJINÁCH

Karla Vymětalová

O vodovodech města Říma dle spisu Sexta Iulia Frontina

(13–24)

Jaroslav Pánek

Cestování na prahu novověku mezi mýtem a realitou

(25–32)

Irena Korbelářová

„Buď bohu chvála a čest, že jest dáti ráčil, z cizích zemí domů v dobrým zdraví se navrátiti...“

Cesty Kryštofa Bernarda Skrbenského z Hříště ve světle jeho knihy pamětí

(33–52)

Patrik Kunec

Móric Beňovský – cestovatel z existenční nutnosti nebo podnikavý dobrodruh?

(53–70)

Dušan Uhlíř

Slezské vyhnanství uherského disidenta

Baron Miklós Wesselényi v Gräfenbergu

(71–82)

Marie Gavrecká

Hans Kudlich – vzpomínky a návraty

(83–94)

Dana Kouřilová

Carl Johann Bogislaw Lüdecke a jeho vize přestavby zámku v Hradci nad Moravicí

Čas vrátit neumíme, ale umíme se vrátit v čase...

(95–120)

Pavel Šopák

Tři návraty k tradici: římskokatolické kostely ve Svinově, Vřesině a Bašce
(121–142)

Jiří Hnilica

O optimismu, realismu, pověrách, pravdách a věčných i zhroucených iluzích.
Návraty ze SSSR.
(143–162)

Martin Marek

Projektování transferu baťovských jednotek
(163–178)

Christiane Brenner

„Viděl jsem pohraničí.“
Reisereportagen aus dem tschechischen Grenzland 1945–1948
(179–196)

Jiří Knapík – Pavel Šopák

„Procházel místnostmi, ze sešitu četl a rukama ukazoval...“
Státní hrady a zámky v letech 1948–1960: mezi vědou a dovolenou
(197–209)

ROZHLEDY

Jiří Knapík

Projekt Grantové agentury ČR
Průvodce kulturním děním a životním stylem v českých zemích 1948–1967
(213–232)

RECENZE A ANOTACE

(233–261)

Přemyslovci. Budování českého státu. Edd. Petr SOMMER – Dušan TŘEŠTÍK – Josef ŽEMLIČKA. (R. Antonín)

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka: *Arnošt z Pardubic. Arcibiskup/Zakladatel/Rádce.* (M. Čapský)

MEZNÍK, Jaroslav: *Tvář stárnoucího středověku.* (M. Malaníková)

SEDLÁŘOVÁ, Jitka: *Romantismus 19. století v evropském umění. Průvodce pro milovníka umění a historie.* (P. Šopák)

ČAPKA, František: *Odbory v českých zemích 1918–1945.* (D. Uhlíř)

SOKOLOVIČ, Peter (ed.): *Perzekúcie na Slovensku v rokoch 1938–1945. (Slovenská republika 1939–1945 očami mladých historikov VII).* (J. Knapík)

Seznam přispěvatelů

Dr. Christiane Brenner (nar. 1963), studovala dějiny a politologii na univerzitách v Lyonu, Mnichově, Berlíně a Praze. V letech 1988/9 držitelka DAAD-Stipendia na Karlově Univerzitě. Mezi lety 1990–1994 absolvovala stipendium na Freie Universität v Berlíně (Osteuropa-Institut). Od roku 1998 působí jako vědecká spolupracovnice při Collegiu Carolinu (Mnichov), dále jako redaktorka časopisu „Bohemia“ (od 1999), vědecká tajemnice německo-české a německo-slovenské komise (od 2005) a přednáší na Ludwig-Maximilians-Universität v Mnichově. Zabývá se především dějinami Československa po roce 1945 – s důrazem na dějiny idejí, společnosti a kultury. Naposledy publikovala monografii: „*Zwischen Ost und West“ Tschechische politische Diskurse 1945–1948*. München 2009.

Kontakt: christiane.brenner@extern.lrz-muenchen.de

Doc. PhDr. Marie Gawrecká, CSc. (nar. 1954 v Čeladné, okr. Frýdek-Místek) vystudovala obor historie-němčina na Univerzitě Palackého. V letech 1980-1990 pracovala jako odborná, později vědecká pracovnice Slezského ústavu ČSAV. V r. 1988 získala vědeckou hodnost CSc. na Ústavu čs. a světových dějin ČSAV. Od roku 1990 působí na Ústavu historických věd FPF Slezské univerzity (1991-1994 a 2001-2007 proděkanka pro vědu a zahraniční styky). V r. 2005 se habilitovala na Univerzitě Palackého. Zabývá se problematikou českých a středoevropských novodobých dějin a politickými a národnostními zejména česko-německými vztahy ve Slezsku (*Němci ve Slezsku 1918-1938*, 2002).

Kontakt: marie.gawrecka@fpf.slu.cz

PhDr. Jiří Hnilica (nar. 1978) působí od roku 2009 na KDDD Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy a ve Francouzském ústavu pro výzkum ve společenských vědách (Centre français de recherche en sciences sociales – CEFRES) v Praze. Badatelsky se zaměřuje na česko-francouzské vztahy (Francouzský institut v Praze 1920–1951. Mezi vzděláním a propagandou. Praha, Karolinum 2009.) a kulturní a sociální dějiny 19. a 20. století.

Kontakt: jiri.hnilica@pedf.cuni.cz

Doc. PhDr. Jiří Knapík, Ph.D. (nar. 1975 v Opavě) vystudoval historii na FPF Slezské univerzity v Opavě. Je vedoucím Ústavu historických věd FPF SU, na němž působí od září 2000. Zabývá se především problematikou kulturní politiky v Československu po roce 1945. Na toto téma publikoval několik knih; habilitoval se na FHS Univerzity Hradec Králové prací *V zajištění moci Kulturní politika, její systém a aktéři 1948–1956* (Praha, Libri 2006). Věnuje se také dějinám Českého Slezska ve 20. století (mj. Slezský studijní ústav v Opavě 1945–1958, Praha 2004; „*Slezský konzulát“ v Praze. Od Slezsku ke Slezskému kulturnímu ústavu 1906–1945*, Opava 2010 - s J. Knapíkovou). Je členem oborových rad doktorského studia na FPF SU a FSV Univerzity Karlovy, Vědecké rady FPF SU a Vědecké rady FSV Univerzity Karlovy, členem redakčních rad časopisů *Soudobé dějiny*, *Kuděj*, *Slezský sborník*, *Marginalia Historica* ad.

Kontakt: jiri.knapik@fpf.slu.cz

Doc. PhDr. Irena Korbelářová, Dr. (nar. 1963) absolvovala obor archivnictví na FF Univerzity Karlovy a postgraduální studium českých dějin na Univerzitě Palackého. V r. 2005 se habilitovala na Univerzitě Hradec Králové. V r. 1988 nastoupila do Slezského ústavu ČSAV v Opavě, od r. 1993 působí na Slezské univerzitě v Opavě, kde přednáší pomocné vědy historické, dějiny správy a archivnictví. Odborně se zabývá dějinami Slezska, zvláště dějinami měst, a vydáváním pramenů k dějinám raného novověku.

Kontakt: irena.korbelarova@fpf.slu.cz

PhDr. Dana Kouřilová (nar. 1949 v Ostravě), vystudovala obor dějiny umění – prehistorie na Masarykově universitě (1974), tamtéž 1981 PhDr. Historik umění na zámku v Hradci nad Moravicí, 1978 památkář na Okresním středisku státní památkové péče a ochrany přírody Opava, 1990 památkář na Státním památkovém ústavu Ostrava – dnes Národním památkovém ústavu. Externě vyučující na Slezské univerzitě v Opavě obor památková péče na katedře historie a muzeologie (1985–1987), od 2007 seminář SHP na UHV. Autorka řady stavebně-historických průzkumů památkových objektů, systematicky se věnuje dlouhodobé památkové obnově zámku v Hradci nad Moravicí a studiu stavebních dějin celého areálu. Poslední publikace *Státní zámek Hradec nad Moravicí, Bílá věž* (Ostrava, 2009).

Mgr. Martin Marek (nar. 1978 v Opavě) vystudoval obor geografie-historie na Masarykově univerzitě v Brně (2003). Od téhož roku je doktorandem Historického ústavu FF MU, obor obecné dějiny. V připravované doktorské práci se soustředí na problematiku kontaktů Bat'ových závodů se Sověty v meziválečném období. Od roku 2005 působí jako vědecký pracovník ve Výzkumném středisku pro dějiny střední Evropy. Odborně se zabývá hospodářskými dějinami první poloviny 20. století, podnikovými disciplinacemi a formami ekonomické migrace.

Kontakt: martin.marek1@seznam.cz

Prof. PhDr. Jaroslav Pánek, DrSc., dr.h.c. (nar. 1947 v Praze) vystudoval historii, archivnictví a slavistiku na FF UK (1965-1970), pracoval jako archivář, od 1976 jako odborný a od 1980 vědecký pracovník Ústavu čs. a světových dějin ČSAV. Roku 1990 založil v obnoveném Historickém ústavu ČSAV / AV ČR oddělení raného novověku, 1998-2005 byl ředitelem tohoto ústavu. Současně vyučoval na filozofických fakultách UK v Praze (habilitace 1992) a MU v Brně (profesorské řízení 1996), prorektorem UK 1997-2000, předsedou Sdružení historiků ČR 1996-2002, místopředsedou Akademie věd ČR, zodpovědným za oblasti humanitních a sociálních věd, od 2005. Hlavní badatelské zaměření - české a střeoevropské dějiny raného novověku. Autor dvou desítek knih a asi 400 studií, vydaných v Evropě, Americe, Asii a Austrálii. Nejnověji vedl práci na kolektivních publikacích: *Dějiny českých zemí* (2008), *Idea českého státu v proměnách staletí* (2008), *History of the Czech Lands* (2009), *Akademická encyklopedie českých dějin I* (2009).

Kontakt: panek@hiu.cas.cz

Doc. PhDr. Pavel Šopák, Ph.D. (nar. 1970 v Opavě) vystudoval teorii a dějiny umění na FF Univerzity Palackého (zde 2000 PhDr., 2006 Ph.D.), od roku 1997 je odborným asistentem Ústavu historických věd FPF Slezské univerzity v Opavě. Zabývá se uměleckou kulturou Moravy a Slezska v 19. a na počátku 20. století, dějinami moderní architektury, památkové péče a historiografií dějin umění. Autor výstav ve Slezském zemském muzeu v Opavě a Domě umění města Opavy. Samostatně publikoval knihy *Klasicistní architektura Opavy let 1780–1850* (Opava, 2003) a *Koliba* (Opava, 2004).
Kontakt: pavel.sopak@fpf.slu.cz

Prof. PhDr. Dušan Uhlíř, CSc. (nar. 1938 v Brně), absolvent Masarykovy univerzity (1961), po vojenské službě 1963–1972 aspirant a pak věd. pracovník Historického ústavu ČSAV v Praze a v Brně. 1973–1979 referent kulturního střediska v Brně, 1979–1984 Historické muzeum Slavkov, 1984–1993 Muzeum města Brna, od roku 1993 působí na Slezské univerzitě v Opavě, externě i na katedře historie FF MU v Brně. 1992 habilitace, 1998 profesorem. Zabývá se obecnými dějinami novověku, dějinami historiografie a vojenskou historií. Jeho poslední knihou je *Bitva tří císařů* (Brno, 2005).
Kontakt: dusan.uhlik@volny.cz

PhDr. Karla Vymětalová (nar. 1957 v Ostravě), vystudovala obor historie-němčina na FF Univerzity Palackého v Olomouci, následně obor latina na téže univerzitě. Pracovala jako odborný pracovník ve Krajském vlastivědném muzeu v Olomouci, jako středoškolský pedagog na gymnáziu ve Šternberku. Od roku 2002 působí na Slezské univerzitě v Opavě, kde přednáší dějiny starověku a latinský jazyk. Odborně se zabývá dějinami starověkého Říma a novodobou českou historiografií o antice.
Kontakt: karla.vymetalova@fpf.slu.cz